

TARTALOMJEGYZÉK

Az Acheron Barlangkutató Szakosztály (<i>Kárpát J.</i>)	2.oldal
A Mátyás-hegyi barlangból 2005-ben előkerült csontmaradványok (<i>Dr.Kordos László</i>)	4.oldal
Őslények a Mátyás-hegyi barlang közeteiben (<i>Czirbik S.-Szin A.</i>)	9.oldal
Mátyás-hegyi barlang kutatása (<i>Szin A.</i>)	20.oldal
Egyéb kutatások (<i>Szin A.</i>)	25.oldal
Barlangász körtúrák (<i>Bátri L.</i>)	26.oldal
Fogarasi túra (<i>Jankuly Imre, Makács Gábor</i>)	29.oldal

AZ ACHERON BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

Írta: Kárpát József

Barlangkutató csoportunk **1982 óta** működik a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulaton belül, kezdetben a Kelenföldi Tömegsport Egyesület, majd a Rózsadombi Kinizsi Barlangkutató és hegymászó Sportegyesület szakosztályaként.

Elsősorban barlangok feltáró kutatásával, dokumentációkészítéssel és barlangi túrázással foglalkozunk.

Hivatalos nevünk és címünk: Rózsadombi Kinizsi Barlangkutató és Hegymászó Sportegyesület,
Acheron Barlangkutató Szakosztály
Budapest 1024 Keleti Károly u. 15/a.

Megbeszéléseinket csütörtökönként 18.00-tól a II. Keleti K. u. 15. alatti irodahelyiségben tartjuk, ahol a programok, tervek megbeszélése, tagtársainkkal való egyeztetése történik.

Jelentősebb eredményeink megalakulásunk óta:

- A balatonedericsi **Csodabogyós-barlang felfedezése** szakosztályunk történetének legnagyobb eredményének tekinthető. Az 1990. évi felfedezés óta **3900 méter hosszan és 112 méter** mélységig általunk feltárt járatrendszer a Dunántúl legnagyobb, és cseppkőképződményekben leggazdagabb barlangja. Kutatását azóta is folytatjuk.
- Budapesten a **Mátyás-hegyi-barlangban** sokéves munka árán 750 méternyi új szakaszt fedeztünk fel, 2001. decemberében pedig (a Bekey csoporttal együttműködve) feltártuk a **Pál-völgyi- és Mátyás-hegyi-barlang közötti összeköttetést is, amellyel a barlang hossza elérte a 20 km-t!**
- A Hévíz közelében levő **Cserszegtomajon** – a már régebb óta ismert kútbarlangban 1500 méternyi új járatot tártunk fel, amely kialakulása és ásványkitöltése szempontjából egyedülálló geológiai érdekesség. Szintén e községben, egy magánház kútjából jutottunk be az Acheron-kútbarlang 220 m hosszú járatába, amelynek különlegességét limonitcseppkövei jelentik.
- Ürömon a 90-es években egyfelhagyott mészkőbány hasadékan át fedeztük fel a 76 m mély, 330 méter hosszúságú, kristályképződményekben rendkívül gazdag **Amfiteátrum-barlangot**, amely lenyűlik az aktív karsztvízszintig, egy földalatti tavat képezve.
- A **Bükkben** jelentős eredményeket értünk el a kolosszális méretű barlangtermet rejtő Szamentu-barlang kutatásában és 2003-2004-ben áttörő sikert hozott a szintén itt található **Lengyel-barlang** kutatása is, ahol több, mint kétszeresére sikerült növelni a barlang méretét, mind járáthossz, mind pedig a mélységét illetően.
E térségben számos víznyelő és barlangindikáció kutatásával foglalkozunk.
- A barlangok **térképezése** terén különösen sok eredményt mutathatunk fel. Hazánk számos nagy barlangrendszerének részletes térképanyagát készítettük el, amelyek azóta számos kiadványban és könyvben láttak napvilágot.
(Mi készítettük a Mátyás-hegyi-, József-hegyi-, Ferenc-hegyi-, Cserszegtomaji-, Csodabogyós-, Bátori-, Jávorkúti-barlangok térképeit, nem szólva a Bakony, Pilis, Aggteleki-karszt és Bükk több száz kisebb-nagyobb barlangjának térképezéséről)
- A tudományos vizsgálatok terén elsősorban **barlangklimatológiai és geológiai** témakörben tevékenykedtünk. Sokéves adatsorral rendelkezünk a budai barlangok klímaviszonyairól, ami a Szemlő-hegyi-barlang légúti betegek számára kialakított terápiás hasznosításához is alapanyagot szolgáltatott. Számos topográfiai és geológiai tanulmányt készítettünk a Dunántúl (Bakony és Keszthelyi-hgs.) általunk kutatott barlangvidékeiről is.
Jelenleg részletes **ásványtani vizsgálatokat** végzünk a **Mátyáshegyi-barlangban**, amely máris számos szakmai érdekességet hozott.

- Jelenleg kiemelten kezeljük a budai Mátyáshegyi-barlang kutatását, amely még igen sok meglepetést tartogathat barlangkutató szemmel, és aktívan dolgozunk a bükk Lengyel-barlang ígéretesnek látszó feltáró kutatásán is.

A szakosztály tagjai:

Bardus Béla	Dimény Tibor	Lantos Péter	Szőts Hajnal
Bátri László	Horváth László	Németh Ibolya	Szin András
Bódi Andrea	Jankuly Imre	Novák János	Szlovencsák Tibor
Bódi Tibor	Kárpát József	Makács Gábor	Tóth Szilvia
Czirbik Sándor	Kárpáti Ádám	Melicher Zoltán	Weinhandl Zsolt

Munkánkról és kutatási eredményeinkről minden évben részletes jelentést készítünk, amely az MKBT-ben és a területileg illetékes természetvédelmi hatóságoknál megtalálható.

A Mátyás-hegyi-barlangból 2005-ben előkerült csontmaradványok

*Írta: Dr. Kordos László
Fényképezte: Szin András*

A Mátyás-hegyi-barlang Színház-terme Kincseskamra nevű részének agyagfelszínén az Acheron Barlangkutató Szakosztály tagjai aprógerincesek csontmaradványaira lettek figyelmesek, amelyeket eljuttattak a M. Áll. Földtani Intézetbe. Miután a barlangból ezek a leletek voltak az első csontmaradványok, a próbamintát további, a felszínről vett 14 db, egyenként kb. 1-1,5 kg tömegű üledék mintavételezése követte. A csontmaradványok vizsgálatára szárítás, majd 0,8 mm-es szitán történő átmosás után került sor. Az adott szitaátmérőn gyakorlatilag minden üledékszemcse kimosódott, csak néhány cementálódott agyaglemez, és apró gipszkristályok tömege maradt fenn a különböző ősmaradványokon kívül. Az ősmaradványok között csaknem minden esetben előfordultak a barlangot bezáró közből származtatható eocén foraminiferák, Mollusca töredékek, süntüskék, és recens növényi törmelékek, pl. szőlőmagok. Az egyes minták gerinces maradványai a következők voltak:

A 2005. június 17.-i minta

Anura indet. – béka, 5 töredék
Lacerta sp. – gyík, 1 intermaxillare
Aves indet. – madár, 4 töredék
? Rattus sp. - ? patkány, 1 molaris
? Apodemus sp. - , egér, 1 fiatal molaris
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlősök, 153 töredék

1.sz. minta

Aves indet. – madár, 1 töredék
Apodemus sylvaticus – erdei egér, 3 molaris
Macromammalia indet. – meghatározhatatlan nagyemlős, 11 töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 123 töredék

2.sz. minta

Macromammalia indet. – meghatározhatatlan nagyemlős, 1 töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 8 töredék

3. sz. minta

Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 4 töredék

4. sz. minta

Anura indet. – béka, 1 vertebra
Lacerta sp. – gyík, 1 dentale
Apodemus sp. – egér, 1 incisivus töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 8 töredék

5. sz. minta

Ophidia indet. – kígyó, 1 vertebra
Apodemus sp. – egér, 1 maxilla
Rattus sp. – patkány, 1 molaris
? Glis glis - ? nagypele, 1 incisivus
Macromammalia indet. – meghatározhatatlan nagyemlős, 1 töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 31 töredék

6. sz. minta

Aves indet. – madár, 3 töredék
Apodemus sylvaticus – erdei egér, 5 töredék
Macromammalia indet. – meghatározhatatlan nagyemlős, 3 töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 144 töredék

7. sz. minta

Anura indet. – béka, 1 vertebra töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 13 töredék

8. sz. minta

Apodemus sp. – egér, 2 incisivus töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 6 töredék

9. sz. minta

Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 3 töredék

10. sz. minta

Ophidia indet. – kígyó, 1 vertebra
Aves indet. – madár, 1 töredék
Apodemus sp. – egér, 2 mandibula töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 67 töredék

11. sz. minta

Csontra meddő.

12. sz. minta

Apodemus sp. – egér, 1 molaris
Macromammalia indet. – meghatározhatatlan nagyemlős, 2 töredék
Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 19 töredék

13. sz. minta

Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 3 töredék

14. sz. minta

? Pisces indet. - ? hal, 3 fogtöredék (paleogén?)

Chiroptera indet. – denevér, 1 humerus töredék

Micromammalia indet. – meghatározhatatlan kisemlős, 4 töredék

A Mátyás-hegyi-barlang Színház-terméből a kitöltésfelzínről gyűjtött minták nagyrésze viszonylag gazdagnak bizonyult, mert 1 kg kitöltésből esetenként száznál több csonttöredék, és 3-4 állatfaj csontja került elő. A csontmaradványok megtartási állapota egységes, mindegyik azonos borostyán színű, erősen töredezett, csontszöve és üregei szilárd kitöltéstől mentesek, nem koptatottak, és a mintában elszórtan helyezkedtek el. A fosszilázáltsági állapotuk alapján az egészen fiatal (néhány tíz éves), és a holocénnél (10 ezer évnél) idősebb koruk kizárható. Jelenlegi előfordulási helyzetük másodlagos, valószínűleg bemosódással, és többszöri feliszapolódásos átrendeződéssel magyarázható.

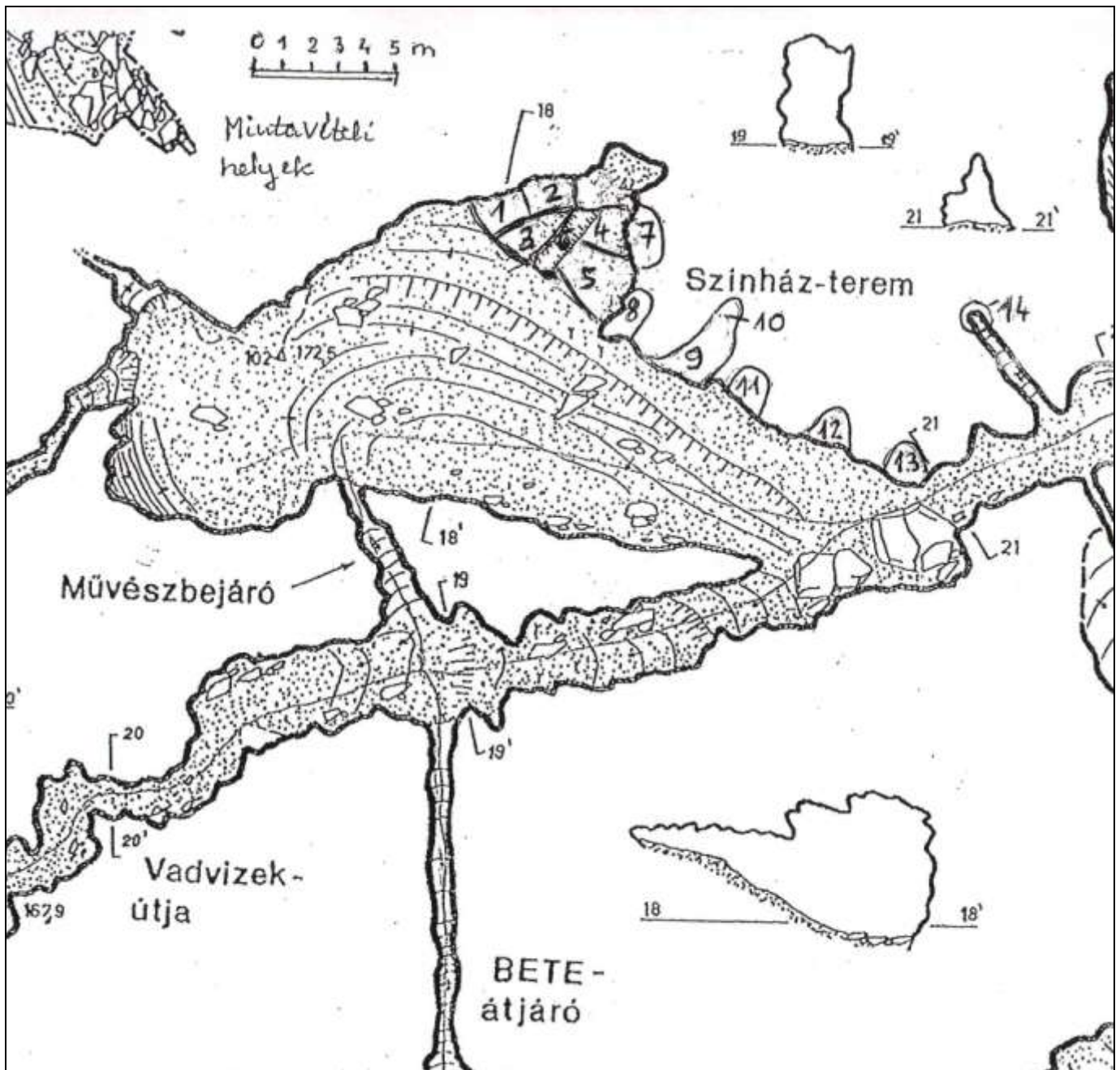
A csontmaradványok között a valószínűleg a paleogén bezáró kőzetből származó ?halfogak mellett béka, gyík, kígyó, madár, egér, patkány, valamint a denevér egyetlen csontja mutatható ki. A minták egyformán szegényes fajösszetétele azonos eredetre utal, ami nem magyarázható a lelőhely jelenlegi közvetlen barlangi környezetével, miután ezek az állatok együtt és a barlang adott helyén sem véletlenszerűen, sem természetes életmódjukból fakadóan nem fordulhattak elő. A helyi barlangi felhalmozódást a denevércsontok tényleges hiánya is jelzi. Miután a barlang ezen része közelében felszínközelségre utaló gyökérminták és növényi törmelék bemosódások tapasztalhatók, feltételezhető, hogy a csontok a repedéseken át az egykori talajból, vagy a kisebb talajközeli üregekből, viszonylag rövid távolságon át mosódtak be a barlangba, ahol a későbbi változóan nedves környezetben szétterültek a felszínen. Az egymáshoz kapcsolódó, ill. közel fekvő felszíni minták csonttartalom mennyisége jelentősen eltér egymástól, és nem mutatja a feltételezett bejutási helyet, és a szétterülés irányát.

A csontmaradványok fajösszetétele megfelel a talajbeli előfordulásnak, vagyis faj- és egyedszegény, de tartalmazza mindazon állatsoportokat, amelyek csontjai elpusztulásuk után a talajban őrződtek meg. Faunisztikai szempontból érdekes, hogy a kisemlősök között nincs a leggyakoribb pocok, viszont az egér (erdei egér) általános, és kimutatható a patkány is. Ezek a fajok együttesen az elmúlt kétezer évben, dombos, erdőszelvény területen, emberi jelenlét közelében éltek. Mindezek alapján az élőlények elpusztulási időszaka, majd csontmaradványaik jelenlegi lelőhelyükre kerülése legfeljebb néhány száz évre tekinthet vissza.

A barlang-felzín kapcsolat, valamint a barlangi üledék eredete szempontjából érdekes és fontos vizsgálatokat a jövőben a kitöltés mélyebb szintjeinek tanulmányozásával érdemes folytatni.

Dr. Kordos László

Fényképek a Mátyás-hegyi barlangban talált csontleletekről:

Mintavételi helyek a Színház-teremben

1. Egér állkapocs (10. minta)

2. Kígyó csigolya (10. minta)

3. Denevér felkarcsont darab (14. minta)

4. Egér alsó, első zápfoga (6. minta)

5. Madár felkarcsont töredék (6. minta)

6. Gyík állkapocs töredék fogakkal (4. minta)

7. Egér felső állkapcsa (5. minta)

Őslények a Mátyás-hegyi barlang közeteiben

*Írta és a preparátumokat készítette: Czirbik Sándor
Fényképezte: Szin András*

Bevezető

A korábbi években megkezdett őslénytani megfigyeléseinket a 2005-ös évben is folytattuk. A 2003-as és 2004-es évben vizsgálataink főleg a vékonycsiszolatokra irányultak, de 2004 decemberében a Mikulás-ág agyagjában talált Globigerinák figyelmünket az agyagok szélesebb körű tanulmányozása felé fordították. Az agyagmintavételt kiterjesztettük a barlang többi részeire is. Ennek során meglepő felismerésekre jutottunk, és kiderült, hogy a barlangban többféle típusba sorolható agyagok fordulnak elő. Leginkább az okozott meglepetést, hogy egymástól mindössze 2-3 méternyire levő agyagok között is rendkívül éles, már szabad szemmel is jól látható különbségek mutatkoznak. Úgy tűnik, hogy –előzetes véleményünkkel ellentétben- nem keveredtek össze a barlang agyagjai. Talán az is lehetséges, hogy különböző korok üledékeiről van szó?

Időközben a Keleti Omladékos folyosó térségében két új, mindeddig ismeretlen járatot találtunk. Az elsőként felfedezett, később mindössze 16,6 m hosszúnak bizonyult új járatrész a „Sali-lyuk” nevet kapta. Ezután kezdtük keresni a Sali-lyuk közelében induló, már korábban is ismert, kisebb terem DK-i oldalában a továbbjutás lehetőségét. Próbálkozásunkat hamar siker koronázta miután egy agyaggal feltöltött oldal ürege át egy kisebb terembe jutottunk. A végponti szűkületből egy kő eltávolítása után erős huzatot éreztünk, ami jelentősen fokozta a kutatás lendületét. Végül sikerült áthatolni a törmelékzónán és egy oldásos üregekkel tagolt, szálközetből álló fal mentén a barlang újabb részeibe jutottunk be.

Kutatásaink során egyéb megfigyeléseket is végeztünk. Érdekes makrofossziliákat találtunk, mikrotektonikai jelenségek nyomait tanulmányoztuk, és meglepetésünkre kvarckavicsokra is bukkantunk.

1. Az agyagok fajtái:

A barlangi agyagról korábban azt gondoltuk, hogy lényegében egyforma, bármelyik mintavételi helyről származzék is. Ezt a feltevést támasztja alá az a tény, hogy a járatokban egykor víz áramlott, amiről valószínűsíthető, hogy alaposan összekeverte az üledékeket. A valóság szöges ellentétben áll ezzel az elgondolással. Így például a bevezetőben említett, új részben található, általunk Kokkolitos átjárónak elnevezett szűkület agyagja élesen különbözik a tőle mindössze 3 méternyire található, Delfin nevezetű részben gyűjtött agyagtól. Ezzel szemben viszont a Delfin és a Sali-lyuk agyagja megkülönböztethetetlenül egyforma. Mindezek alapján megpróbáljuk az agyagfajtákat csoportosítani.

1.1. Vonalzó-Sírgödör-Keleti Főcsatorna agyagja

A Keleti Főcsatorna elnevezés még nem található meg a térképen, mert létezéséről csak az új részek felfedezése óta tudunk. Az említett helyeken található agyagok meglehetősen hasonló tulajdonságokat mutatnak, és egymástól nagy távolságra is előfordulnak. Színük sárgás-okker, elég könnyen szétázthatók, ami arra utal, hogy viszonylag kevesebb bennük a kolloid (0,002 mm-nél kisebb szemcseméretű) agyagásványok aránya. Ősmeradványaik között gyakoriak a nummulinák, mohaállatok, a kistermetű foraminiferák közül a Globigerinák, Dentalinák, Ammodiscusok. Mindezek mellett számtalan tengeri sün héjtöredék és tüske, valamint kagylóhéj maradványok is vannak benne. Az iszapolás során elkülönülő finom frakcióban tárcsa alakú kokkolitok is kimutathatók. Úgy tűnik, hogy az Opera-travi

megkerülőjének alján, a triász-eocén közethatár közelében is hasonló agyagok fordulnak elő. Ez azonban még további tanulmányozást igényel, éppen a közethatár jelenléte miatt.

1.2. Sali-lyuk-Delfin-Ementáli agyagja

Ezek a 2005-ös év felfedezései során megismert részek nevei. Az innen származó agyag 2-3 mm-es rétegekre tagolódik, színe élénk sárga, vízben azonnal szétázik. Valószínűleg kevés benne a kolloid agyagásványok aránya, mert nem is gyúrható úgy, mint ahogy általában az agyagoktól az várnánk. Úgy tűnik, hogy gradált ülepedésű agyagról van szó: a durva részek gyorsabban ülepedtek le, és mélyebben vannak, a finomabb kolloid szemcsék viszont az áramló vízzel eltávoztak. Makrofossziliákat nem találtunk benne, de apró foraminiferák mellett tárcsa alakú kokkolitokat sikerült kimutatni.

1.3. A Tó medréből származó agyag

Ránézésre inkább sárnak tűnik, mint gyúrható agyagnak. Színe piszkosszürke. A víz alaposan szétáztatta, de koptatott foraminiferáknak tűnő, gömbölyű alakzatokat már 2004-ben is találtunk, majd utóbb tárcsa alakú kokkolitokat is kimutattunk benne. Az iszapolás során a durva frakcióban sok tűzkódarabka is előkerült, minden bizonnyal a triász kőzetek mállása során szabaddá vált, kova anyagú szarukő törmelékei. A Tó melletti sziklafal egyik részéből (tehát nem a vízből) származó mintában, 2003-ban kova anyagú szivacsstüket is találtunk. Ez a hely azonban gyűjtője lehet a leszivárgó vizek által szállított mindenféle üledéknek, így ősmaradvány-összetétele igen vegyes lehet.

1.4. A Tróntermi-ág agyagja

A Tróntermi-ágból származó minták hasonlóak Vonalzó és a Sírgödör környékének agyagjához. Színe sárgásokker, gyurmaszerűen gyúrható, és nehezebben is ázik szét, ami a kolloid részecskék nagyobb arányú előfordulására utal. Lenyűgöző gazdagságban tartalmazza az eocén ősmaradványokat. Többé-kevésbé ép nummulinák, süntüskék és kagylóhéjak mellett nagyon szép mohaállatok kövületei fordulnak elő benne. Iszapolási maradványokban a mikroszkopikus foraminiferák közül főleg Globigerinákat és Dentalinákat, míg finom frakciójában tárcsa formájú kokkolitokat sikerült kimutatni. Érdekes, hogy az itt nagy mennyiségben talált sünvázak mérete mindössze 3-6 mm között van, és kiválogattunk teljesen ép példányokat is. Ezek a sünleletek érdekes kérdéseket vetettek fel, amelyeket a 4.2. pontban részletezünk.

1.5. Tróntermi-ág alatti szűk folyosó agyagja

Ezt a nehezen megközelíthető járatot érdemes külön is megemlíteni. Az innen származó agyag eléggé különbözik a fölötte mintegy 6-8 méterre húzódó Tróntermi-ág agyagjától. Szürkésbarna színű, elég finomszemcsés, homogén szövetű agyag, benne csak egyfajta foraminiferát találtunk, de azt több példányban (valószínűleg *Textularia*). Ezeknek a foraminiferáknak kamráit limonit tölti ki. Kokkolitokat is találtunk, az elmaradhatatlan tárcsa alak mellett elliptikus formák is előkerültek, de többségük feltehetően áthalmazódás miatt sérült állapotban.

1.6. Színház-terem agyagja

A jól ismert és kedves Színház-terem, a barlangi avatási szertartások örökzöld színhelye nagy meglepetést tartogatott számunkra. A terem északi oldalán levő gödör, a Kincseskamra területén 2005. 02. 13.-án gyűjtött minta színe az eddigiektől eltérően nem sárgás, hanem kifejezetten vörösésbarna. A kevertebb, törmelékes helyeken ez az agyag kb. ökölnyi darabokban fordul elő, az agyagdarabok közötti törmelék a szokásos nummulina- mohaállat- tengeri sün- kagylótörmelék együttest tartalmazza. Maga a vörösésbarna agyag nagyon finom szemcsészetű, homogén, nehezen ázik szét, ami a kolloid részek nagyobb

arányára utal. Megfigyelhető, hogy a rögök helyenként 2-3 mm vastag rétegekből állnak, de előfordulnak több cm vastag, homogén részek is. Ezekben is tárcsa alakú kokkolitok mutathatók ki.

Az agyag réteglapjain szenesedett növényi maradványokat találtunk, melyekről a 2.2. pontban számolunk be.

A Színház-terem azonban további érdekességekkel is szolgált. A Kincseskamra agyagjának felszínén gerinces állatok csontjait találtuk meg. Ezeket röviden a 4.4. pontban mutatjuk be. Részletesebb ismertetésükre Dr. Kordos László professzor urat kértük fel, beszámolója külön cikkben olvasható.

1.7. A Kokkolitos átjáró agyagja

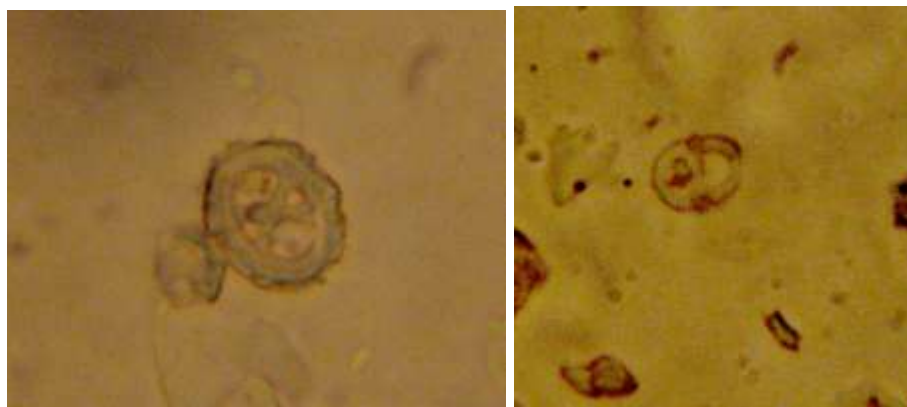
Ezt az átjárót 2004 előtt nem ismertük. Az itt található agyagtípus mindeddig csak erről az egyetlen helyről került elő. Színe nedvesen szürke, kiszáradva fehéres-okker. Első ránézésre olyan, mint a Kiscelli Agyag, melynek előfordulási helye nincs túl távol a Mátyás-hegyi barlangtól. Gyanítható is volt a kapcsolatuk, de részletesebb vizsgálat ezt kizárja. A Kokkolitos átjáró agyagja finomszemcsés, homogén, nedvesen jól gyúrható, valószínűleg sok kolloid agyagásványt tartalmaz. Igazi érdekességét azonban a kokkolitjai adják, melyeket a 2.1 pontban mutatunk be.

2. Növénymaradványok

A barlangi üledékben növényi fossziliák is előfordulnak. Ezek közül a tengeri törpeplanktonhoz tartozó sárgásmoszatok maradványait, a kokkolitokat tudtuk kimutatni, míg a Színház-terem agyagjában elszenesedett növénydarabkákat találtunk. Utóbbiak szabad szemmel is jól látható méretűek.

2.1. Kokkolitok

Mint az előzőkben rámutattunk, a kokkolitok a barlang számos pontján megtalálhatók. Ezek többsége lapos, kerek tárcsához hasonló alakú. A Keleti Omladékos folyosóból nyíló új ágban levő szűkület agyagja azonban mindeddig egyedülálló: itt a fajokban leggazdagabb, és a legváltozatosabb alakú kokkolit-együttest találtuk meg. Az átjárót is erről neveztük el. A mindenhol kimutatható tárcsák mellett itt hópehely, csillag, sokszög, ovális formák sokféleségére találtunk.

A.)

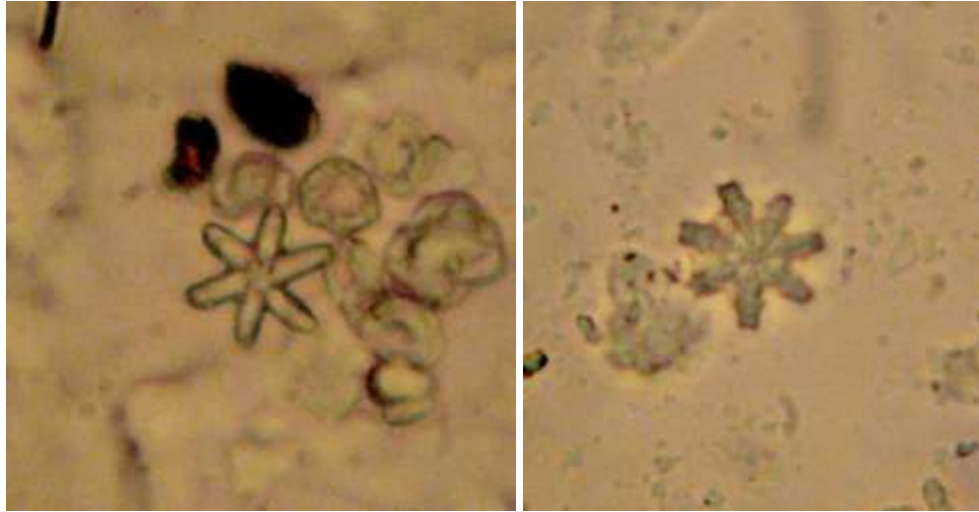
B.)

————— 10 μ

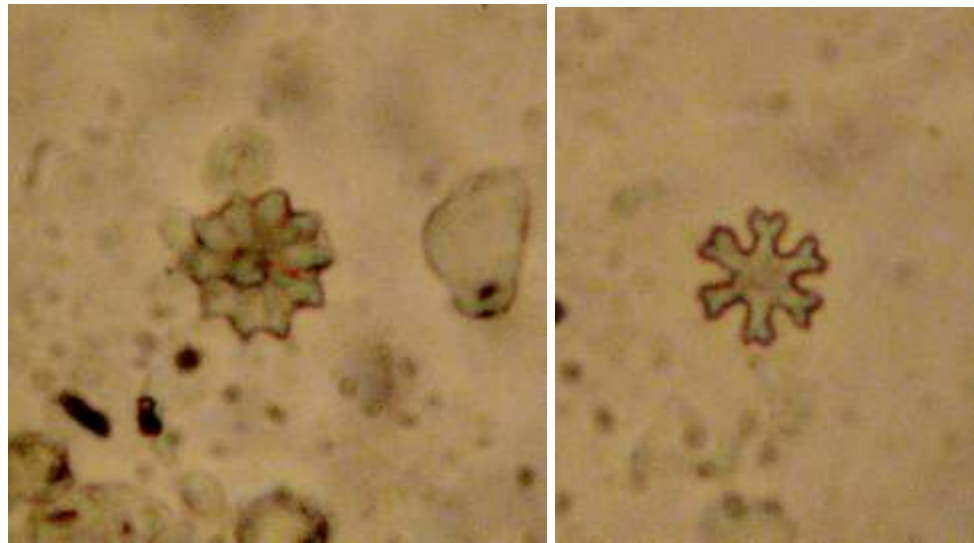
1. kép: kokkolitok a Keleti Omladékos folyosó új ágának agyagjából.

A: valószínűleg Chiasmolithus, B: Geophyrocapsa (?)

Ezen a helyen találtunk a kokkolitok rokonságába tartozó Discoaster-féléket is. A Discoasterek csillag alakú mészvázai szépségük mellett azért is érdekesek, mert elképzelhető, hogy későbbi korok ősmaradványai (legalábbis egy részük). Talán nem is eocén agyagot találtunk itt, hanem a későbbi miocén-pliocén korok üledékét, mely a védett helyen átvészelt az eróziót, és napjainkig megmaradt? A kokkolitok vizsgálatára és pontosabb meghatározására Dr. Leél Össy Szabolcsot kértük fel.

A.) ————— 13 µ B.)

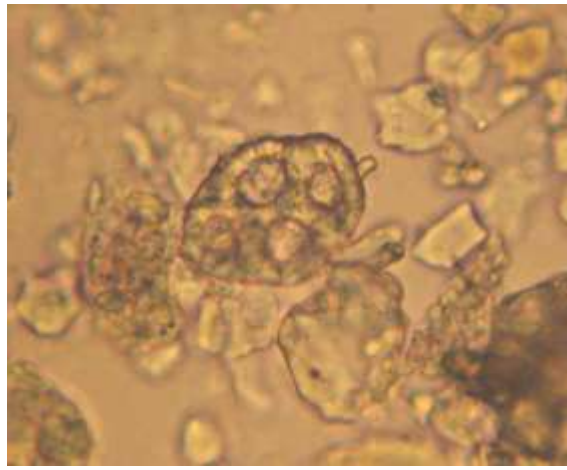

C.) ————— 16 µ D.) ————— 10 µ

2. kép: különböző alakú Discoaster-félék. A D.) képen talán a *Discoaster variabilis* látható, mely a miocénben és a pliocénben élt?

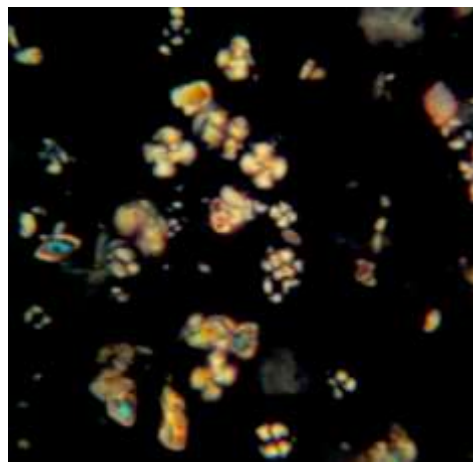
A 3. képen egy különös kokkolit látható (talán *Axopodorhabdus*?). Ugyanez az ősmaradvány szerepel az 5. képen is, ahol egy foraminifera társaságában látható.

A 4. kép polarizált fényben készült. Jól láthatók az egyetlen kalcitkristályból álló holokokkolitok kereszt alakú tengelyképei. A felvételtől kitűnik, hogy a kokkolitok orientációja olyan, hogy éppen az optikai tengely irányából látjuk őket.

— 36 μ

3. kép: különös alakú kokkolit, talán Axopodorhabdus?

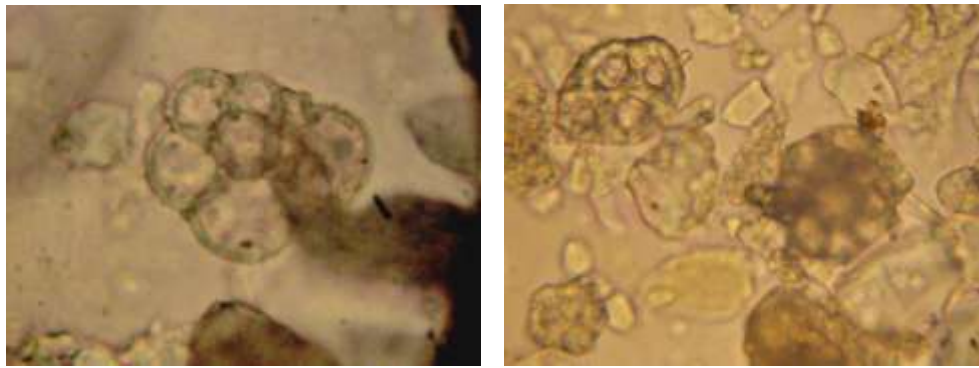
4. kép: kokkolitok polarizált fényben. A kereszttek a holokokkolitok tengelyképei, melyek azt bizonyítják, hogy vázuk egyetlen kalcitkristályból áll

2.2. Szenesedett növénymaradványok

A Színház-teremben található vörösbarna agyag nagyon finom szemcsézetű, homogén, helyenként 2-3 mm vastag rétegekből áll. A réteglapokon szabad szemmel is jól megfigyelhető szenesedett növényi maradványokat találtunk. Ezek csakis a felszínről kerülhettek be a barlangi agyagba. Ha az egykori eocén tenger növényei voltak, akkor a szénmaradványok egyidősek a kokkolitokkal (ez talán kevésbé valószínű). Ha viszont később, bemosódás során keveredtek az agyagba és azzal együtt jutottak be a barlangba, akkor jelenlétük azt bizonyítja, hogy a járatrendszer valamikor a régmúltban összeköttetésben állt a felszínnel.

3. Foraminiferák

A Kokkolitos átjáró agyagjában apró foraminiferák is kimutathatók, ezek láthatók a következő képen:

A.) ————— 42 µ

B.) ————— 36 µ

5. kép: foraminiferák a Kokkolitos átjáró agyagjából

A Tróntermi-ág agyagjából sok *Dentalina* került elő. Érdekes, hogy feldúsultak azon a helyen, míg a barlang más pontjairól kisebb számban kerültek elő. A *Dentalinák* láthatók a 6. képen:

————— 2 mm

6. kép: *Dentalinák* a Tróntermi-ág agyagjából

4. Makrofossziliák megfigyelése

A kutatás során érdekes ősmaradványokat találtunk, melyek szabad szemmel is jól láthatók. Ezek részben az eocén korra jellemző, jól ismert és gyakori fossziliák, de egyes leletek fiatalabb korúnak tűnnek.

4.1. Csigák

A barlangi ősmaradványok között legnagyobb számban az eocén sekélytenger élőlényeinek kövületei fordulnak elő. Feltűnő azonban, hogy a sok foraminifera, mohaállat, tengeri sün, fésűskagyló, stb. között csigákat sokáig nem sikerült kimutatni. Valószínűtlen, hogy a számtalan egyéb tengeri állat között éppen csigák nem éltek volna. Végül 2005. 01. 13.-án, a Tróntermi-ág agyagjában sikerült rátalálni egy 3x5 mm-nyi, apró csigaház-töredékre. Ezt később a Tó medrének iszapjából előkerült 1-2 mm-nyi, töredékes, apró példány követte. Utóbbinak érdekessége, hogy belsejét kalcit kristályok töltik ki. Mindaddig további csigamaradványokat nem találtunk, ami arra utal, hogy az egykori környezet vagy nem

kedvezett a csigáknak, vagy a csigaházak aragonit anyaga az idők folyamán feloldódott a barlang vizeiben. Előző állítás nehezen hihető, tekintettel a gazdag vízi ősmaradvány-együttesre. Mindenesetre elég nehezen érthető a csigák igen ritka előfordulása.

4.2. Tengeri sünök

A tengeri sünök közül több szép példány is előkerült. 2005. 03. 10.-én a Keleti Omladékos folyosó törmelékében egy lapított ellipszoid alakú sünt találtunk. A kövületen jól látható az utólagos hatások eredménye: maga a váz töredezett, és a rétegyomás hatására összelapult, ámbar a belsejét kitöltő mészszipap a közzé válás folyamán megkeményedett. Nem sokkal ezután, szintén a Keleti Omladékos folyosó törmelékében egy másik sün lapított maradványára találtunk, ezúttal a könnyen morzszálódó kovásodott márgában.

7. kép: tengeri sünök a Keleti Omladékos folyosó törmelékéből. A baloldali képen nummulinás mészkőből, a jobboldali képen kovás márgából előkerült példány

A legérdekesebb sünleletek azonban a Tróntermi-ág agyagjának iszapolási maradvékából kerültek ki. Az agyag iszapolása során viszonylag sok, de apró példány került elő, nagy részük teljes épségben. Ezek láthatók a 8. képen:

— 6 mm

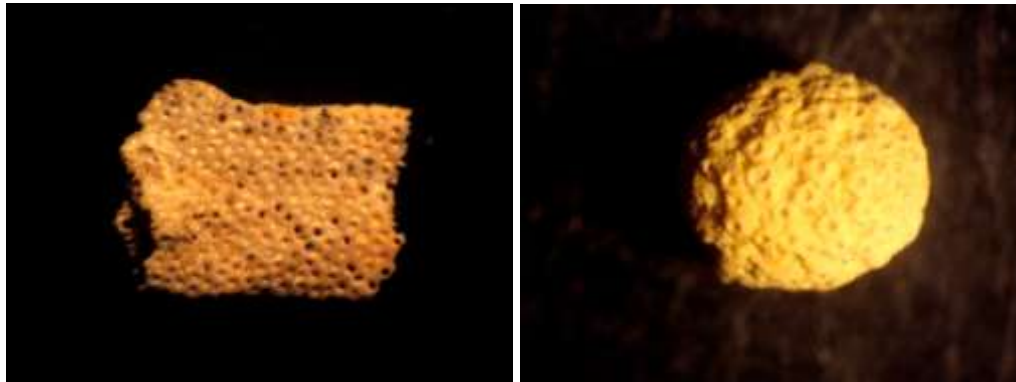
8. kép: apró tengeri sünök a Tróntermi-ág agyagjából

És itt merült fel egy érdekes kérdés: ha a képen látható sünvázakat mészszipap töltötte ki, majd később szilárd kőzetekbe záródtak, végül mállás útján szabaddá váltak, hogyan lehetséges az, hogy ezek után is teljesen épek, és belsejüket nem tölti ki semmi?

Valószínűnek látszik, hogy soha nem voltak kemény kőzetbe zárva. A Mátyás-hegy bizonyos rétegei elkerülték volna a kőzetté alakulást, vagy legalábbis nem mindenhol tömörödött össze kemény mészkővé az egykori eocén tenger iszapja?

4.3. Mohaállatok

A mohaállatok néhol kőzetalkotó mennyiségben fordulnak elő (bryozoás márga), így a barlangi kitöltésben is nagy számban találhatóak. Apró faághoz hasonló, gömböcske, méhkas alakú, valamint hálószerű telepeiket megtaláltuk a barlang legkülönbözőbb helyein. Előfordulnak mészkőben és a kovás márgában egyaránt. Vékonycsiszolataik polarizált fényben történt vizsgálata alapján korábban megállapítottuk, hogy az elkovásodott példányok ma már kalcedonból állnak.

10 mm

5 mm

9. kép: mohaállatok a Tróntermi-ág agyagjából

10. kép: fésűskagyló, mellette hálós mohaállat-telep a Keleti Omladékos folyosó kovásodott törmelékéből

4.4. Gerinces állatok maradványai

A Színház-terem agyagjának bemutatása során említettük, hogy a Kincseskamra agyagjának felszínén gerinces állatok csontjaira bukkantunk. Először denevérre gyanakodtunk, és miután nem rendelkezünk a csontok azonosításához szükséges szakismeretekkel, a Földtani Intézethez fordultunk. Ismételt mintavétel után újabb, még több csont került elő. Leleteinket Dr. Kordos László professzor úr megvizsgálta, és megállapította, hogy apró állatok: pele, gyík, hal, madár, béka, hörcsög, egér maradványait találtuk. Számos csontlelet között fogak is előkerültek. A halat vélhetően valami ragadozó madár hurcolhatta be a barlangba, és talán a többi csont is zsákmányállat maradványa lehet.

6 mm

11. kép: apró fogak és csontok a Színház-teremből

A csontok keresését tovább folytatjuk. A Kincseskamrától kezdve a Laci-lépcső irányában, kb. 1 méternyi hosszú, fél méter széles zónákra osztott területeken próbáljuk követni a maradványok eloszlását, és keressük a bejutás lehetséges útvonalát. Nem lehetetlen, hogy létezett (vagy talán még ma is létezhet, ha eltömődve is) valahol egy még ismeretlen járat, amely összeköttetésben áll a felszínnel, és amelyet a leletek eloszlásának tanulmányozása során esetleg megtalálhatunk.

A csontok koráról még nincs adatunk, de az agyag felszínére korlátozódó jelenlétük azt bizonyítja, hogy a rétegek leülepedése után kerültek be a barlangba, tehát viszonylag fiatalok. A szenesedett növényi maradványok sokkal idősebbek lehetnek, mert azok a rétegek belsejéből kerültek elő.

Az idén felfedezett Keleti Főcsatorna jelenlegi végpontján található agyagkupac tetejéről is előkerült egy gerinces állat apró (0,5x4 mm-nyi) csontocskája. Valószínűleg ujjperc, melyen koptatottság és meszes bevonat látható. Mivel a Keleti Főcsatorna a bejárattól elég nagy távolságra található, megközelítése nem könnyű, a csont bejutása elég rejtélyesnek tűnik.

Tengeri gerinces állatok ősmaradványait csak halfogak képviselik, azok viszont a barlang több helyéről is előkerültek. Sajnos, mindeddig sem igazi nagy cápafogat, sem egyéb látványos halköveget még nem találtunk. Fossilis halfogat láthatunk a 12. képen. Elég félelmetes fegyvernek látszik, de a valóságban mindössze 3 mm hosszú.

3 mm

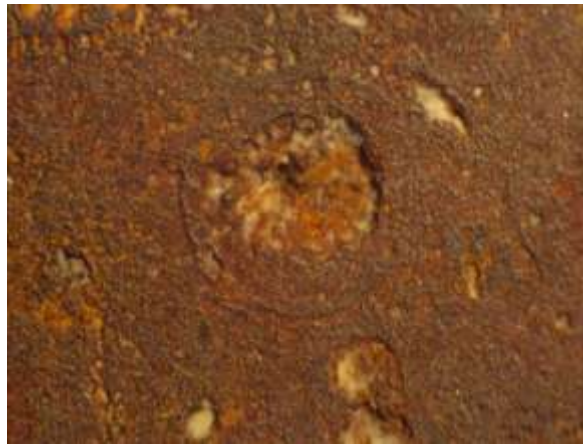
12. kép: fossilis halfog a Tróntermi-ág agyagjából

5. Kőzettani megfigyelések

A barlangban érdekes kőzettani jelenségeket is megfigyeltünk. Különleges körülmények között megőrződött ősmaradványokra is bukkantunk. Kvarckavicsok is előkerültek, ami az előbbieken említett tényezők mellett megerősíti a gyanút, hogy a felszínnel létezett valami kapcsolat a régmúltban is.

5.1. Konkréciók

Az új szakaszok vizsgálata során a törmelékben vasoxid konkréciókat találtunk. A 2005-ben felfedezett első kis teremben - a Delfinben- talált példány kb. 2 cm átmérőjű, gömbszerű forma. Felszínén mohaállatok meszes vázai találhatók beágyazódva. Később az Ementáli nevű teremből egy 6x3x2 cm-nyi és egy 3x4x2 cm-nyi darab került elő, minden valószínűség szerint pirit utáni hematit pszeudomorfózák. Ezek kettévágása, majd a metszet felületének finomcsiszolása és polírozása után megállapítottuk, hogy belsejükben teljesen hematittá alakult nummulinák találhatók.

3 mm

13. kép: hematit konkréció belsejébe zárt foraminifera metszete

5.2. Kvarckavicsok

A Keleti Omladékos folyosóból kiinduló, újonnan felfedezett járatban, a Kokkolitos átjáró utáni, Delfin nevű teremben találtunk először kvarckavicsokat (Németh Ibolya érdeme). Ezek átmérője 4-6 mm közötti, színük fehéres-rózsaszín. Később a mélyebb szintben elhelyezkedő, Ementáli nevű teremben is előkerültek, itt egy 1x2 cm-nyi, fekete példányra is rábukkantunk. Korábbi leírásokból tudjuk, hogy kvarckavicsokat találtak a barlang más helyein is, mégis meglepett az új részben történő előfordulásuk. Elképzelhető, hogy a Budai-hegységben helyenként nem ritka hárshegyi homokkőhöz van közük. Jelenlétük a barlangban ismét egy érv mellett, hogy a járatrendszer valamikor összeköttetésben állhatott a felszínnel. A fölötté levő részekben ma már nincs homokkő, de lehetséges, hogy ezek a kavicsok a barlang védett mélyén maradtak meg a mai napig.

5.3. Mikrotektonikai jelenségek

A Keleti Omladékos folyosóban 2005. 05. 05.-én egy kb. 6x4 cm-es, lapos kődarabban 2 mm szélességű kalcit eret találtunk. A felület finom csiszolása után megállapítottuk, hogy a kalcit egy repedést tölt ki, amely a kődarabot teljesen átszeli. A repedés útjában elhelyezkedő ősmaradvány is

kettévált, majd a kődarab két fele egymástól 2 mm-nyire eltávolodott. A később kivált kalcit újra összecementezte a kő két részét, és az ősmaradványok részeinek egymáshoz viszonyított helyzete alapján pontosan követhető a két rész elmozdulásának mértéke és iránya.

10 mm

14. kép: kalcittal kitöltött repedés, mely egy mohaállat maradványán halad át.

6. Befejezés

Megállapítható, hogy a 2005-ös év kutatásai érdekes eredményekben gazdagok. Az új részek felfedezése önmagában is jelentős eredmény, de talán nem túlzás, ha úgy gondoljuk, hogy éppen ilyen fontos volt olyan tények felismerése, amelyek megerősítik azt a feltételezést, hogy a barlangnak valamikor volt közvetlen kapcsolata a felszínnel. A szenesedett növénymaradványok helyzete és a kvarckavicsok jelenléte arra utal, hogy ez a kapcsolat valamikor régen is fennállt, míg a fiatalabb csontleletek azt mutatják, hogy a nem túl távoli múltban is volt összeköttetés a külvilág és a Színház-terem között. Az agyagkitöltés helyenként eltérő tulajdonságai alapján pedig feltehető, hogy több korszak rétegeit is megtalálhatjuk egymás közelében.

Egy túra a Mátyás-hegyi barlangban a legtöbb látogató számára nem egyéb, mint sportteljesítmény, vagy barlangász tanfolyami ismeretek megszerzése. Nekünk azonban sokkal többet jelent: a némaságukban is beszédes ősmaradványok és kőzetek számtalan érdekességet és különleges titkot árulnak el.

Miközben gyönyörködünk a fossziliák sajátos szépségében, eszünkbe jut, hogy milyen felmérhetetlen időtartam választ el bennünket attól a kortól, amikor ezek a tengeri lények még vidáman lubickoltak a tenger kellemes vizében.

És nem kerülhetjük ki az önként felvetődő kérdést: vajon egy napon az őslények lába nyomát követve sikerül-e újabb járatokat találni?

Mátyáshegyi barlang kutatása

Írta és fényképezte: Szin András

Keleti Omladékos ág

Mindig is kiemelt figyelmet szenteltünk ennek a kutatási területnek, hiszen korábban már a Mikulás ágban elért eredményeink vagy a Pál-völgyi barlanggal történt összeköttetésben való részvételünk mutatták, hogy bőven van mit keresni ma is a „Matyiban”.

Folytattuk a 2 éve megkezdett őslénytani vizsgálatainkat is, melyhez rendkívül fontos és iránymutató segítséget kaptunk Dr. Kordos László professzor úrtól.

Feltáró kutatásainkat elsősorban a barlang Keleti Omladékos részében folytattuk.

1. sz.kép

1 és 2-es pontok a továbbjutási helyek

Először a jelenleg feltérképezet DNy-i végponton találtunk egy kisebb oldaltermet, melyet **Sali-lyuknak** neveztünk el. (2/1.sz.kép) Az eddig ismert járattól D-DK-i irányba egy szűk hasadékot tágítottunk ki annyira, hogy bejutottunk egy terembe. Itt 3-4 ember kényelmesen elfér. A terem elég lapos, hossza kb. 4 méter, magassága 1-1,5 méter. Szélessége kb 4 méter.

A terem alja omladék, elég nagy kövek s közte agyag kitöltés. Légrés van, de vagy nagyon szűk vagy csak nehezen mozgatható, deponálni szinte lehetetlen, kövek között kellene dolgozni.

A terem É-i oldalán található egy ferde sziklaperem. (2/2.sz.kép)

2/1.sz.kép

Sali-lyuk bejárata

2/2. sz.kép

Sali-lyuk ferde szikla pereme

A magasabb végén kb. 1,5 méter, a másikon leér a terem aljáig. A tetejéből indul egy enyhén emelkedő kuszoda, ami 3 méter után élesen balra kanyarodik és laposan a főtével összeérve elzáródik.

Érdekessége a teremnek, hogy amíg az eddig ismert rész kőzete puha, száraz, porló eocén mészkő, addig az új részben kemény, szilánkosan törő mészkövet találtunk.

Nincsenek hévizes oldás-formák, felmérés után a járat teljes hossza 16,6 méter.

Több irányban is megpróbáltunk innen tovább jutni. A teremből lefelé vezet egy szűk hasadék, de bontását nem tartottuk célravezetőnek, mivel 1-2 méteren belül tenyérnyi szélességűvé válik, és jobbról-balról szálkő határolja. (3.sz.kép)

3. sz.kép

Reménytelenül szűk bontási hely

A felső kuszoda szintén szálkőben szűkül össze és reménytelennek találtuk a továbbjutás szempontjából.

Miután innen nem láttunk esélyt a tovább jutásra megvizsgáltuk a 2. számú pontot.

A jelenlegi térkép DNy vége előtti kiszélesedésben van egy lemászás, ami aztán visszafelé halad a Keleti Omladékos folyosó irányába. Ebből a részből K-i irányban egy oldott fülkén át bejutottunk egy terembe. Megközelítése egyszerű, testesebb emberek is beférnek a kibontott bejáraton. Ezt a bejáratot neveztük el **Kokkolitos** átjárónak, mivel az azt kitöltő agyagban bőségesen találtunk kokkolitot. (4-5.sz.kép) (Kokkolitokról bővebben lsd. Az Acheron 2004. évi jelentésben)

4. sz.kép

Mintavételi hely a Kokkolitos átjáróban

5. sz.kép

Kokkolitos átjáró szűkülete

A terem nem túl magas, hossza kb. 4 méter, magassága 1-1,5 méter. (6.sz.kép) Szélessége kb 4 méter. A teremnek a **Delfin** nevet adtuk. A kőzet eocén mészkő. A főte szálkő, hévizes oldás-formákkal tarkított. A terem teljes hossza kb 10-12 méter.

6. sz.kép

A terem alja agyag üledék, kb. 30%-os lejtéssel K-i irányban. A főte szintén lefelé hajlik és a bejáratnál szemben kb. 4 méterre 10-15 cm-re közelítik meg egymást. Innen majdnem vízszintes a hasadék, ahova a mérőszalagot még egy méternyit be tudtuk tolni. Légrés van de nagyon szűk.

ÉNy-i oldalon van egy lapos, 1,5 m-es rész, ahonnan belátni egy sötét üregbe. Sajnos olyan szűk a bejárat, hogy bontani csak nagyon nehezen lehetne és ráadásul ismert részek felé kanyarodik vissza.

A terem ÉK-i végében találtunk egy húzatólő bontási végpontot. (7-8.sz.kép) Kb. egy métert láttunk az üregbe. DNY-i oldala szálkó, K-i vége omladék, ÉK-i fele szálkőnek tűnt.

7. sz.kép

ÉK-i bontási pont, bontás előtt

8. sz.kép

ÉK-i bontási pont, bontás után

Itt aztán nem kis erőfeszítések árán sikerült a képen is látható méretes sziklát 3 darabra szétütni és ezzel egy kicsivel előbbre jutni. Amikor már befértünk ebbe a kis üregbe, akkor láttuk meg, hogy a szálkó méretű hatalmas kő alatt, lefelé egy kis üreg tátong. (9.sz.kép) A huzat továbbra is erősen jött kifelé, továbbá az elgurított kövek az omladékban eltűntek. Hallottuk aztán, ahogy valamilyen szabad légtéren átzuhanva tompán puffan az álfenéken.

9. sz.kép *Húzatólő végpont*

10. sz.kép *Kibontás után*

Szépen akkurátusan, az esetleges omlásokra figyelve, mozgó kövek eltávolítása után, sikerült kb. két méterrel lejjebb jutni. (10.sz.kép) Ezt a részt **Iker-lyuknak** neveztük el.

Nevét onnan kapta, hogy egymással szemben két helyen is érdemesnek látszott bontani. A terem maga nem nagy, inkább csak kétemberes, mint három. A terembe való lemászás irányából nézve a jobb oldali bontási pont, jobbról-balról szálkővel határolt, alul agyagba ágyazott törmelékkal feltöltött háromszög. Kevesebb, mint egy méter után a bedobott kövek hosszasan estek lefelé.

Azonban a bejutást a szűk bejárat igencsak megnehezítette. Később kiderült, hogy a kimászást még inkább, mivel közvetlenül a szűkület után egy kisebb akna található és onnan bemászni ebbe a majdnem vízszintes, szűk nyílásba szinte lehetetlen. De ha nagyon muszáj, akkor némi segítséggel azért megoldható.

Az **Iker-lyuk** bal oldalán egy szálkó méretű kötömb alatti laza agyagos kitöltést is elkezdtek bontani. Eleinte függőlegesen lefelé, majd kb. 60 cm mélyen átment közel 45 fokos lejtőbe. Az agyagdomb felett a főte visszahúzódott és teremmé tágult a szűk lyuk. Ezt neveztük el **Ementálinak**. Pontosan azért, mert úgy tűnt, hogy innen bármerre lehet menni.

Sikerült is egy részt az **Iker-lyuk** másik oldalára átverekedni magunkat és lentről is bonthattuk az előbb már említett szűk, háromszög alakú lejáratot. Ezzel kialakult egy körjárat.

Az egész rendszert leginkább úgy lehetne leírni, hogy a belyukadást követően, egymástól kb. 3-4 méter távolságban lévő szálkövek közötti hatalmas kőtömbök osztják szét a teret.

Ezek között alakultak ki a levegős járatok.

Az **Ementáli** alatt rátaláltunk a **Sonka** nevű teremre. (11.sz.kép) Lehetett volna még balalajka is a teremben talált furcsa alakú kő alapján, de maradtunk az első verziónál.

11. sz.kép

Czirbik Sanyi a sonkával

Innen a terem ÉK-i végében egy átbújást követően jutunk le az **Ypszilon** aknába. Az akna felénél kettéágazik. Ha lefelé folytatjuk az utunkat, lejutunk a **Keleti Főcsatornába**. (12.sz.kép)

Nevét onnan kapta, hogy a 12 méter hosszú, 1, 5-2 méter széles folyosó alján korábbi vízmozgásra utaló jeleket találtunk. Ennek alján nagyon szép megrepedezett agyag szeptáliát találtunk, amit igyekeztünk az utókornak megmenteni, ezért fehér jelző oszlopokkal és madzaggal elkerítettük ezt a részt. (13. Sz.kép)

12.sz.kép

Töredezett agyag szeptália

13.sz. kép

Elkerített rész a képen balra

Az **Ypszilon** akna felében jobbra tartva egy nagy kőtömböt megkerülve, egy szikla peremre állhatunk ki, ahonnan egyenesen a **Keleti Főcsatornába** látunk le. Innen azonban nem csak önmagunkra de az agyag szeptáliákra is veszélyes a lemászás, ezért senkinek sem tanácsoljuk, hogy itt menjen le a **Keleti Főcsatornába**.

Később kiderült, hogy ha az **Iker-lyuknál** jobbra mászunk le, akkor az onnan induló akna rendszeren szintén lejuthatunk az **Ypszilonhoz**.

Ezek voltak az első felfedezett részek, majd következtek a többiek.

Megtaláltuk a **Szahara** névre keresztelt termet, melynek alja rendkívül finom, porszerű agyaggal van beborítva.

A **Sonka** terem ÉK-i folytatásában később nemcsak lefelé, hanem szintben tovább és egy kicsit felfelé is sikerült tovább jutni. Itt átpasszíroztuk magunkat a **Békaszáj** szűkületen, ami után még további 10-15

méter feltáratlan barlang részt találtunk. Sajnos ez a régió csak kifejezetten vékony alkatú barlangászoknak engedi meg a bejutást.

Leginkább a **Keleti Főcsatorna** ÉK-i végének lefelé tartó szűkületét szeretnénk tovább bontani. De menet közben bárhol lehet arra számítani, hogy találunk eddig fel nem tárt barlang részeket. Továbbá 2006-ban szeretnénk az új részek térképezését is elvégezni.

Tróntermi ág

A Tróntermi ágban végzet kutatásaink alapját az őslények módszeres kutatása jelentette. Miközben az agyagból és a törmelékből mintákat vettünk, fedeztük fel a Trónterem alatti hasadékot. Lényegében a főhasadékkal párhuzamos de attól lejjebbi, eddig kizárt hasadékba sikerült bejutni. Megközelítése elég körülményes, két szűkületet is le kell küzdeni, mire bejut az ember.

A hasadék hossza kb. 5 méter, magassága 6-7 méter. Szélessége egyes helyeken eléri az 1 métert, de a jellemző szélesség 50-60 cm.

A hasadék alja szilárdan beállt omladék, agyaggal kitöltve. Légrés, továbbjutási lehetőség nem látszik. A kőzet eocén mészkő, a falból nagy mennyiségben és könnyedén peregnek ki nummulinák, kagylóhéjak.

Ennek a hasadéknak a tovább bontása nem érdemes, mivel megközelítése nehézkes, nincs deponálási hely, a bontási törmelékot kiadni nehézkes, és egyelőre, további járatra utaló jelet sem találtunk.

Egyéb kutatások

Ebben az évben két komoly adósságunk maradt a kutatási munkákat illetően.

Csodabogyós Barlang:

Nyáron, a BEAC csoporttal közösen, a Csodabogyós Barlanghoz szervezett hosszú hétvéges tábor sajnos megfelelő barlang kulcs hiányában nem tudott eredményes lenni. Hiába ment fel egy 10 fős csapat a fennsíkra, a barlang régi kulcsa természetesen nem nyitotta a lakatokat. Pedig igen komoly reményeket fűztünk a Bálterem végében remélt tovább jutáshoz. Az idei év egyik kiemelt kutatási területe lesz a barlang eme végpontjának bontása.

Bükk:

A Bükk Kis fennsíkján található kutatási területünkön a Gyurkó-Lápa barlangban elért eddigi eredményeinket sem tudtuk tovább növelni. Ennek elsősorban időhiány volt az oka. A Bükki Nemzeti Park Igazgatósága felkért bennünket a barlang új részeinek felmérésére és a régi részekkel együttes barlangi térkép elkészítésére. *(1.sz.kép)*
A felmérés jelentős része elkészült de a denevér zár miatt csak korlátozott időszakban lehet a barlangba leszállni.

1.sz.kép

Térképezés a Gyurkó-Lápa barlangban

A Cikk-cakk utáni rész – Fejenállós, Csobogós terem – térképezése lesz a legnehezebb feladat a rendkívül szűk és zezugos járat miatt.

Barlangász körtúrák

Írta: Bátri László

A barlangászatban nagyon fontos a csapatszellem. Ez nem csak csoporton belül érvényes, hanem a csoportok közti együttműködésnél is. Különböző tanfolyamok, klubnapok, és versenyek alkalmával lehetőség nyílik megismerni más csoportok tagjait, felmérni azok tudásszintjét. 2005-ben az egyik ilyen fontos esemény a barlangi túravezetői tanfolyam volt. Év elejétől kezdve készültek a csoportok és egyénileg a tagok a megmérettetésre, mind fizikailag mind szellemileg. Nagyon sok emberrel találkoztunk a Kecskesziklán és a Mátyáshegyi barlangban is, akik velünk együtt edzettek, többször is megcsinálva ugyanazt a feladatot, hogy a vizsgát sikeresen vegyék. Én a BEAC Barlangkutató Csoporttal jártam ezekre az edzésekre. Ennek több oka is volt. Egyrészt az Acheronon belül csak én jelentkeztem a túravezetői tanfolyamra és egyedül, vagy nem az én tudásszintemen lévő társaimmal nem lett volna annyira sikeres a felkészülésem, másrészt a BEAC-ban több, aktív túravezető is van, akik segíteni tudtak a felkészülésben. A kemény felkészülés meghozta gyümölcsét és a 2005. június 4-5-i vizsgán felvettek a túravezetői tanfolyamra.

A tanfolyam két részből áll: technikai és túravezetői tanfolyam. Ezek közül még csak a technikai tanfolyam ment le. Erről most bővebben is írok. A főszervező Börcsök Péter, a tanfolyam bentlakásos jellegű volt. Október 7-től (péntek) október 16-ig (vasárnap) tartott. 11 „tanuló” vett rajta részt kb. 5-6 barlangász csoportból. A szállás Szögligeten volt Vass Imre csoport kutatóházában (Pelikános ház). A napirend a következő volt: reggel 8-kor elindultunk az aznapra tervezett célunkhoz (barlang, zsomboly, sziklafal). Délután 4-5 óra tájban visszaindultunk a házhoz. Ott a közös és egyéni felszerelések tisztítása következett. A köteleket a patakban mostuk, műfü segítségével, ami egy teljesen bevett módszer. Majd a másnapi tervhez szükséges felszerelés összekészítése jött. Összeszedtük a megfelelő kötélhosszt, a megfelelő számú karabinert, nittfület és mindent, amire másnap szükségünk lehet (pl. nittelő, fúró). Elosztottuk egymás közt nagyjából egyenletesen, vagy erőnlétől függően. Ezután egy kis pihenő, ami alatt meg tudtunk vacsorázni. A vacsorát a közeli óvoda konyhájáról kaptuk, ami nemcsak bőséges volt, de olyan ételekből készültek, amelyeket barlangi túrák alatt szoktunk fogyasztani (babfélék, húsok). Ezután a nap zárásaként elméleti előadást tartottak nekünk különböző túravezetéshez fontos témákban, az adott téma szakértői, és meghívott vendégelőadók. Ezután szabadfoglalkozás volt, ami a közös klubhelyiségben beszélgetéssel és élmények mesélésével telt. Ez volt a program minden nap, kivéve a szerdai pihenőnapot, amikor egy órával tovább alhattunk és nem messzi barlangba mentünk, hanem a szögligeti kőfejtőbe. Valamint az utolsó nap, amikor leltároztunk.

Szögliget közelében sok barlang, zsomboly és sziklafal is található, melyek alkalmasak a barlangi kötéltechnika gyakorlására, sőt ezen felül vészhelyzetek irányított megoldására is. Az első nap tartottak számunkra egy kis eligazítást. Ki, kivel fog egy csoportban lenni (az volt a cél, hogy akik a tanfolyam után is együtt fognak barlangászni, azokat még jobban összeszoktassa), és felmérték az oktatók, hogy ki milyen technikai szinten van. Erre az aggteleki kőfejtőben került sor. Ahol a sziklafalon mindent jól lehet látni, minden könnyen megfigyelhető, mind az oktatók mind a tanfolyamosok részéről. Van sok alapszabály, ami kell a technikai tanfolyam sikeres elvégzéséhez. Ilyenek a csomók ismerete (melyiket-mikor-hol-mire, hogyan kell használni, kirendezésük, stb.), eszközök ismerete (mászó- és ereszkedőgépek, karabinerek, stb.), húzórendszerek (ezek főleg mentési gyakorlatnál), társmentési fajták (melyik fajtát mikor és hol kell alkalmazni). Ezeket az alapszabályokat belénk sulykolták, mint az egyszerűet! A második napon már „élesben” ment a gyakorlati oktatás, azaz barlangban, zsombolyban. Ez a környezet merőben eltér a sziklafaltól. Sötét van, csak a saját fényünk világít (amire vigyázni is kell, hogy karbid lámpa esetén nehegy megégyünk valamit, pl. a köteleket), hideg van, nyirkosak és csúszósak a falak. Nem lehet olyat csinálni, mint a sziklafalon, hogy „na kiülök a napra pihenni kicsit, mielőtt jön a következő szakasz!”. Emiatt a fokozott veszélyesség miatt minden csoportra jutott minimum egy oktató és egy segédoktató. Minden túrát a tanfolyamosok vezettek, az oktatók mentek utánuk ellenőrizni mindent, és segítséget nyújtani, ha kell. Gyalog közelítettük meg a barlangokat, hogy ne csak a barlangokat ismerjük meg, hanem azt is, hogy hogyan jutunk oda. A lényeg az volt, hogy egy biztonságos túrát bonyolítsunk le,

amiben kötélen kell közlekedni. Az oktatók néha váratlan vészhelyzetekkel tették próbára helyzetmegoldó képességünket, felkészültségünket. Mindent be kellett gyakorolnunk, ami egy kötéltechnikás barlangi túra során előjöhethet: nittelés, meglévő nittek megtalálása, megfelelő pálya kiépítése, szimulált eszközhiány (úgy tettünk mintha nem lenne nálunk valamelyik mászó vagy ereszkedő eszközünk, és egy „B verziós” módszerrel kellett megoldani), társmentés (sérült megközelítése, kötélről lementése, biztonságba helyezés). Mi hárman voltunk egy csoportban (Bátri László, Finta Gábor és Povázsai Zoltán). Nálunk egy túra beosztása nagyjából a következő képen nézett ki. Rövid barlangnál egyikünk beszerelt, másik lent, valami feladatot megoldott (pl. B verzió), a harmadik tagja a csoportnak pedig kiszerelt. Hosszabb barlangnál mindhárman szereltünk be is és ki is. Valamint útközben közös feladatot kaptunk (társmentés). Egymás munkájához is kritikusan kellett állnunk, fel kellett ismernünk a legapróbb elvétett hibát (csomó nincs kirendezve, karabiner nincs bezárva). Nézték, hogy mennyire tudunk összedolgozni, vagy éppen mennyire hagyunk egyedül valakit. A túra végén, leltárba vettük a felszereléseket, hogy maradt-e a barlangban valami, ami nem fogyóeszköz (nitt, alapcsavar). Ezután volt jó másfél óránk (amíg visszagyalogoltunk) megbeszélni milyen volt a túra és kielemezni azt. A túravezető részéről a túra nem ér véget akkor, amikor kiérünk a barlangból. A házhoz visszaérve kimostuk a köteleket, bageket, hevedereket. Visszaraktuk őket a közös tárolóba, ellenőriztük a leltárt. Ez olyan dolog, amiről a túra résztvevői talán nem is tudnak, hacsak nem belegondolnak, hogy vajon mi kell ahhoz, hogy egy túra flottul végigmenjen.

Az elméleti előadásokat mindig olyan személy tartotta, aki az oktatók közül a legjártasabb a témában, de előfordul, hogy meghívtak egy szakértőt. Ilyen előadás volt a kötelekről, amit Stibrányi Gusztáv tartott. Az expedíció-szervezés előadója Börcsök Péter volt, aki számos európai barlangba szervezett már magyar és vegyes expedíciókat (Gortani). Nyerges Attila a barlangi mentésről tartott előadást, ahol elmesélte pár valós mentés történetét is. Nagy András a barlangban használt eszközökről beszélt. Ebben nem csak a közlekedésre közvetlenül és közvetve szolgáló gépeket említette, hanem az öltözéket, valamint a bivakos felszereléseket is. Németh Tamás a barlangban való közlekedésről, a túra megvalósításáról tartott előadást. Ebben szó volt a túra egészségügyi, személyi és egyéb feltételeiről, a túravezető felelősségéről, kötelezettségéről és jogairól. Az előadások után még kaptunk egy feladatot, ami az aznapi barlang beszerelési vázlatának megrajzolása volt. Fejből, emlékezetből, nagyjából. Ennek tartalmaznia kell a barlang kontúrját, azon belül a kötélszakaszok relatív helyzetét, a hozzávetőleges kötélhosszakát és a kiépítéshez szükségét karabinerek, nittfülek, hevederek és egyéb eszközök számát.

A 9 nap alatt több mint 10 barlangban jártunk. Magyar oldalon a fontosabbak közt volt Alsóhegy három legismertebb barlangja, az Almási zomboly, Vecsembükki zomboly és a Baglyok szakadéka, valamint a Meteor barlang. Meglátogattunk még jó pár kisebb zombolyt is. Ezek közt voltak a Széki, November 7, Őz zomboly. És átmentünk Szlovákiába is a Nagy bikkfa zombolyba, ami az aknába szorult bükkfa törzsről kapta nevét. A felszínen pedig az aggteleki sziklán és a Szögliget határában lévő régi kőbányában tudtunk gyakorolni.

A tanfolyam nemcsak arra volt jó, hogy megtanuljunk biztonságban közlekedni köteles barlangokban, de összeismertett sok barlangászt, nagyöregeket és kezdőket, megismertünk új barlangokat és sok szép emlékekkel tértünk vissza egy olyan tanfolyamról, ami mindannyiunk számára meghatározó élmény marad.

Fogarasi-havasok

Írta: Makács Gábor

Fényképezte: Jankuly Imre és Makács Gábor

2005.10.22-10.29

1. nap (2005.10.22, szombat)

Reggel hat órakor indultam Pestről. Renátó hajnal négykor írt egy SMS-t, hogy nem tud jönni, mert lejárt az útlevele. Mivel ő hozta volna a kötelet, meg esetleg hágóvasat, így ezen felszerelések nélkül indultam útnak Békéscsaba felé, ahol fölszedtem Imi-t. A határt Gyulánál léptük át, majd tovább mentünk Kelet felé a 79A jelű úton. Az út minősége egész jó volt. Peleskefálvánál jelölt a térkép valami látványosságot, de negyed óra alatt nem találtuk meg, így inkább mentünk tovább. Nagyszeben után elállt a lélegzetünk, amikor megpillantottuk a hatalmas havas vonulatot. Gyorsan meg is álltunk fényképezni egyet. Kis kitérővel benéztünk Viktóriavárosba, ami egy tipikus előzőrendszerbeli munkásváros képét nyújtotta. Továbbmentünk Felsőszombatfalva felé, majd újra vissza az 1-es útra, mert elegendő lett a döcögésből, meg kezdett sötétedni is. Voila volt a célállomás. Többször is körbenéztünk, hogy hol hagyhatnánk a kocsit, de nem találtunk jobbat, mint a vasútállomás előtti teret. Itt van egy bolt is, ami 7h30-tól 21h-ig nyitva van. Az Olt túlsópartján, sátraztunk és vártuk a hajnal 3 óráig, hogy kelhessünk, mert a vonatunk 4h14-kor indult Podu Olt felé.

2. nap (vasárnap)

A vonat menetideje egy jó óra volt Podu Olt megállóig (érkezés: 5h25). Innét gyalog bő két kilométer volt, míg elértük Turnu Rosu települést. Alig múlt még hat óra és már a faluban voltunk. Iminek még kenyeret kellett vennie, így meg kellett várni a 7 óráig, amikor is végre kinyitott a pék (a templom mögött fent). Lassan elkezdett pirkadni is. 7h30-kor indultunk útnak. A magasságmérőt Turnu Rosu vasútállomásnál beállítottam 400 m-re. Erdőgazdasági úton haladtunk 700 m-es magasságig (a gerincig piros kereszt a jelzés). Itt van egy Manastéria. Előtte a kanyarban van egy kis esőbeálló, meg egy forrás is. Itt megálltunk reggelizni. Innét a turistaút még egy darabig az erdőgazdasági úton ment tovább, majd jobbra letért róla, és igen meredeken elkezdett tovább emelkedni. A őszi táj valami fantasztikusan szép színekben pompázott. A meredek kaptató egyszercsak kiért egy napsütötte rétre (1000 m), ahol aznap első ízben érezhettük a bőrünkön a nap égető sugarait. Itt elnapoztunk egy bő órát, mert annyira tetszett. Innét az út gyönyörű nyírjések között vezetett tovább, immár kevésbé meredeken. Legközelebb 1250 m-en álltunk meg egy újabb napsütötte réten, ahol a változatosság kedvéért megint napoztunk és ebédeltünk is egyet. Tovább fölfele menet visszapillanthattunk az Olt völgyére, ahol hajnalban még a vonaton ültünk. A Chica Fedelesului (1820 m) csúcstól Északra lévő platón táboroztunk le (1730 m), mert már nagyon elegendő volt a kő nehéz hátizsákból. Cuccok nélkül fölszaladtunk megnézni a kilátást, és egyre több havat láttunk az úton. Mivel vizet nem akartunk sokat cipelni, ezért elkezdtem havat olvasztani a benzinfőzővel, Imi pedig elment forrást keresni kelet felé. Hóolvasztás közben ért a kellemetlen meglepetés, hogy kifogyott a főzőből a benzin (ez fél litert jelent). Így második nap végén nem jó jel (összesen 1,5 liter benzin volt nálunk). Mikor utántöltöttem, akkor láttam a fogyás okát: szétment egy tömítés és gyakorlatilag nem elégett az a benzin, hanem simán elfolyt. Eddigre Imi is visszaért valami hűgyszínű vízzel -mondván, hogy jobbat nem talált-, de mivel szomjasak voltunk, megittuk.

Itt még őszi tájon haladunk fölfelé.

A kilátás 1700 méterről a havas csúcsok felé.

Naplemente.

3. nap (hétfő)

Hajnalban 4 fok körül volt a hőmérséklet, de ragyogóan sütött a nap. Indulás után rögtön találtam egy forrást -pont ott, ahol a térkép is jelöli-, így lecseréltem a gyanúsán sárga vizet tisztára. A Suru nyereg (2113 m) felé közeledve egyre zordabbá vált az időjárás. 2000 méter felett gyakorlatilag már felhőben mentünk, és a hó mennyisége is egyre több lett. A Suru nyeregben megállapítottam, hogy a turistautat több okból kifolyólag se tudjuk követni. Az egyik ok, hogy nem látom (pedig ekkor még ca. 100m volt a látótávolság), a másik hogy a Suru csúcs déli oldalán -ahol az út menne a térkép szerint-, hatalmas volt a hó. Így

majdnem teljesen föl kellett mászni a Suru csúcsára, majd keleti irányba követtük a 2250 m-es szintvonalat. Iránytű segítségével próbáltam helyenként beazonosítani, hogy merre lehetünk, mert a szintvonal görbülete jól látszott a térképen. A látótávolság ekkor már nem volt több 20 méternél és a szél is viharossá fokozódott. A Curm. Rosiilornál (2159 m) visszataláltunk a jelzett útra (a jelzőkarók kilátszottak a hóból). Hamarosan újból el kellett hagyni az utat észak felé a nagy hó miatt. A Budislau csúcs után kavarogtunk egy darabig. Itt szinte már le se tettem a kezemből az iránytűt, mert elsöre majdnem rossz lejtésirányba indultunk el érzés alapján. Végül újra megtaláltuk a helyes irányt. Tervem szerint a Scara csúcs utáni bivakhelyen táboroztunk volna, de elég hamar nyilvánvalóvá vált, hogy a Feleki-tónál nem fogunk tovább jutni. A látótávolság tovább csökkent, a viharos szél maradt. 15 m-es látótávolságban nem találtuk meg a helyes továbbjutást. Minden - magasságmérő, iránytű, megérzés- azt támasztotta alá, hogy valahol a tó fölötti gerincszakaszon vagyunk, nagyon közel a tóhoz, de mivel annyira meredek volt minden irányban a lejtő és nem találtuk a következő karót se -még fél óra keresgélés után se-, hogy nem mertem kockáztatni a lemenetelt. Nehogy rossz völgybe menjünk véletlen, vagy leessünk valahol. Szerencsére találtunk egy kicsit szélvédettebb táborhelyet (2225 m), majd a sátorban értékeltük az elmúlt napot és a következőket is. A legfontosabb terv az lett, hogy majd holnap meglátjuk, hogy milyen időre ébredünk. Huzamosabb rossz idő rendesen megkeserítette volna a dolgunkat.

Az első nagyobb hófúvás

Egymást fényképezzük

Egyre több a hó és egyre rosszabb az idő.

A hó mélysége miatt a haladásunk igencsak lelassult.

A szél és a felhő se könnyítette meg a dolgunkat.

Inkább letáboroztunk, mert nem tudtuk merre tovább.

4. nap (kedd)

Hajnaltól -2 fok volt a sátorban. Pirkadatkor rögtön kidugtam a fejem, hogy vajon milyen az idő. Örömmel láttam, hogy teljesen tiszta és mindjárt felkel a nap (a szél azért maradt). Gyorsan körbenéztem, hogy hol a szőszben is vagyunk tulajdonképpen. Azonnal beazonosítottam a helyet. A tó is pont ott volt, ahol sejtettem. És valóban nagyon meredeken kellett hozzá leereszkedni. Lefelémenet Imi meg is jegyezte, hogy ő biztos tud síelni, csak még sose próbálta. :) Felmértem a tó utáni utat is és egy pillanat alatt eldőltem, hogy arra nem tudunk továbbmenni. A nyeregbe való felmenetel hágóvas nélkül igen kockázatos lett volna (nagyobb hó esetén meg igen lavinaveszélyesnek tűnt így messziről). A másik ok, ami a lemenekülés mellett szólt, hogy Iminek a bakancsa kb. annyira elázott, mintha vízbemártotta volna egy jó félórára. Így a további terv úgy módosult, hogy lemegyünk a Barkács (Barcaci, 1550 m) menedékházhoz, majd át a Negoj menedékházhoz (1546 m), ahonnan hátizsák nélkül megpróbálunk egy csúcstámadást a Negojra (2535 m). Eddig megtett utunk alapján kiderült, hogy hágóvas, jégcsákány és hótalp nélkül nem tudunk végigmenni a gerincen. Gyanítom, hogy ha ezek az eszközök nálunk vannak, akkor a kötél is kellett volna pár helyen biztosításnak. Bakancsolvasztást követően (Imié kövé volt fagyva) 10 órakor kezdtük meg a leereszkedést a tóhoz, majd a kék kör jelzésen tovább lefelé. Az összefagyott és helyenként beszakadó hóréteg jelentősen megkeserítette a haladásunkat. Egy 1800 m-en fekvő platón megint szárítkoztunk egyet, de a szél hamar feltámadt, így föl kellett öltözni. Itt megpróbáltam valamit kezdeni a benzinfűző tömítésével. A végeredmény az lett -ami a túra további napjain már rutinfeladattá vált-, hogy a szétjött tömítést körbetekertem fűszálakkal, majd ezt az egészet egy rétegben leragasztottam

leokoplaszttal. Ezt minden főzés után meg kellett ismételni, mert a benzin szétmarta a leokoplasztot, de így legalább szivárgásmentesen tudtuk használni a főzőt. Az erdei út elején rögtön el is vétettük egy kicsit a jelzett utat, de egy kis kitéréssel újra visszatértünk rá. Ezen az úton megpróbáltam már félcipőben menni, mert a bakancs eléggé föltörte a lábamat, de sajnos a helyenként hatalmas hó miatt kénytelen voltam visszavenni a bakancsot. A menedékháznál a háziembereken kívül természetesen nem volt senki. A ház előtti réten sátraztunk. Imi csiholt valami tüzet is, amin virslit és tésztát csináltunk.

Reggelre szerencsére kitisztult az idő. (2300 méteren)

Lent a Feleki-tó befagyva.

Itt nem mertünk este leereszkedni, mert nem láttunk semmit.

Kommandó az erdőben.

A Barkács menedékház 1550 m-en.

A menedékház előtti rét.

5. nap (szerda)

Reggel szerencsére ismét ragyogó napsütésre ébredtünk, de a nap csak 10 óra körül sütött oda a rétre, mert addig a felettünk tornyosuló gerinc eltakarta. Így ismét szárítkozás volt a fő program. Délben indultunk a Negoj-ház felé. Az első kétszáz métert voltam képes megtenni bakancsban. Utána úgy döntöttem, hogy inkább átváltok tornacipőre, mert különben a holnapra tervezett csúcstámadás biztos elmarad. Az út igen nehezen volt járható. Eléggé havas volt, így mérges is voltam a bakancsomra. Gyanítom, hogy télen gyakorlatilag járhatatlan. A Szerbota-vízesés alig látszik az útról és nem is érdemes innét próbálkozni a megközelítésével, mert lentről sokkal egyszerűbb. Délután négy körül értünk meg a házhoz, ahol a gondnokon kívül nem volt senki, de ez már nem lepett meg minket. Itt a sátorhelyért is fizetni kellett 4 lej (40000 lej). Gyorsan körbenéztünk, de egy sátorhelynél többet nem is nagyon láttunk a környéken. Sokkal kevésbé volt szimpatikus ez a hely, mint a Barkács-ház.

Középen a Negoj csúcs.

Egy medve lábnyoma.

Egy kis táj a völgy felé.

6. nap (csütörtök)

Reggel hatkor keltünk. Korom sötét volt még. Imi tegnap odaadta a bakancsát a gondnoknak, hogy tegye a kályha mellé száradni, de persze vagy fél órát kellett még várnia mire a pasi fölkelt. Én közben elkezdtem összeszedni a dolgokat a csúcstámadáshoz, de az időjárás nem volt túl biztató. Hét órakor úgy döntöttünk, hogy a csúcstámadás kihúzva, mert a felhőalap 2000 méter körül volt és jól látszott, hogy a gerincen viharos szél is van még hozzá. A javulásnak esélyét se láttuk. Így kényelmesen főztünk egy teát, meg reggeliztünk egy nagyobbat. Mire ezzel végeztünk a felhőalap lejött 1700 méterre, így menekülre fogtuk a dolgot, mielőtt még megázunk a felhőben. A gondnok mondta (tudott németül, de Imi román tájszólását nem értette), hogy ő is lemegy a hegy lábához a szamarakkal, mert ott várja a főnöke felhozandó cuccokkal. Előtte százszor is elmondta, hogy mi nem aludtunk ott, meg csak rumot és kávéit ittunk nála. (Nyilván a komoly 4 lejt zsebetette.) Így elindultunk a kék háromszög jelzésen lefelé. Nagyjából tíz perc séta után elértünk egy elágazáshoz, ami a Szerbota-vízesés aljához vitt (még tíz perc séta). Ez az út a térképen egyébként rajta sincs (Dimap 1:60000). Ez a vízesés a legmagasabb a Fogarasban, valamivel 100 méter fölötti a magassága. Elindultunk vissza a hátizsákokhoz, melyet a kereszteződésben hagytunk. Ekkor találkoztunk a pasival, aki ment fölfele és mérgelődött, hogy fönthagya a kötelet. Leértünk az úthoz, ahonnan még 22 km volt a vasútállomás. Itt megvártuk a fickót, mert Imi szamarakat akart fényképezni. Ekkor jött a meglepetés. Jön a fickó, de szamarak sehol. Imi kérdezi, hogy hol vannak a szamarak. A pasi is ezt kérdezi. Nem nagyon értették egymást, így odamentem, hogy a némettel próbálkozzak. Kiderült, hogy a pasi –állítása szerint- azt mondta nekünk, hogy hozzuk le a szamarakat, mert ő rövidebb úton jön le. Tehát nem volt elragadtatva a dologtól, hogy megint mehet föl. Mi meg mentünk tovább a főnök felé, akivel meg is beszéltem, hogy akkor levisz minket. Egy óra múlva megjöttek a szamarak is és elkezdték felpakolni őket. Egyszer csak odajön hozzám a gondnok és megkérdezi, hogy mi itt most várunk egy kocsit? Mondom, mi van??? A főnökkel megdumáltam, hogy levisz minket. Ja, de mégis úgy döntött, hogy inkább fölmegey a házhoz. Király, előbb is mondhatta volna. Így aszem 1-1 lett a szivatás állása. Iminek persze igaza lett, hogy a főnök azért nem akart minket levinni, hogy ne lássuk, amint fát lop. Úgy másfél óra múlva ugyanis elment mellettünk és igencsak meg volt rakva a kocsi. Lefele menet ismét élvezhettük az őszi táj szépségét, de Iminek már elege volt belőle. Szerencsére Fölsőporumbák előtti üdülőtelepen fölvettek minket és levittek a főútig. Ha ezt is gyalog kellett volna megtenni, akkor biztos hülyétkapunk. Innét visszanezve jól látszott, hogy brutális idő van az egész Fogarasban. Visszavonatoztunk a kocsinhoz, amit szerencsére épségben találtunk. Este hat körül értünk ide. Mivel mindkettőnknek kicsit elege volt az este hét-nyolc órás fekvésből, így kocsival bementünk Fogarasba, hogy körülnézzünk. Itt sétáltunk egy jót. A város közepén lévő vár parkolójában töltöttük az éjszakát a koci mellett a fűvön aludva. (Sátorállításhoz nem volt már kedvem.)

Szerbota-vízesés

Lefelé menet a völgybe.

Szamar málházás.

Újból őszi tájon haladunk.

Fogarasi utcakép.

7. nap (péntek)

Persze már megint sötét volt, mikor fölébredtünk. Az időjárás most sem volt túl biztató, de mégis úgy döntöttünk, hogy inkább megpróbálunk valahogy feljutni a Bilea-tóhoz, mint hogy Brassóban várost nézzünk. (Mégiscsak a hegyek között érezzük otthon magunkat, vagy mi a szösz.) Fölértünk az 1234 méteren lévő Bilea-vízesés házig. A térkép szerint idáig járható az út egész évben, míg a további szakasz csak júliusban és augusztusban. Így az volt a terv, hogy vagy a kabinos felvonóval, vagy gyalog megyünk tovább. Nagy szerencsénkre viszont le volt takarítva az út, mert nem működött a felvonó karbantartás miatt. Így megnéztük a Bilea vízesést (40 m) –retikülös turistáknak nem ajánlom az utat-, majd tovább indultunk kocsival. Az út 25 km-en keresztül szerpentinezik és 30-35 kilométeren keresztül emelkedik (szintemelkedése: ca. 1600 m). Rögtön bele is szerettem, hogy ide bringával fel kell tekerni. Az út egyébként katonai céllal épült az 1970-es években. A minősége pedig nagyon jó. A 2037 méteren fekvő Bilea-tóhoz 11 óra körül értünk föl és az idő is kezdett kitisztulni. Leparkoltunk, majd gyalog elindultunk, hogy megnézzük az alagút túloldalán mi van. Az alagút eléggé hosszú és vak sötét van benne, leszámítva a fényt, ami a bejáratokon át beszűrődik. A túloldalon megcsodáltuk a kilátást és az úton lévő hó mennyiségéből rögtön megértettük, hogy miért csak júliusban és augusztusban járható az út. Mire visszaértünk a kocsinhoz az idő teljesen kitisztult, így úgy döntöttünk, hogy kajálás után teszünk egy próba túrát, hogy milyen a hó minősége, és majd másnap megyünk egy hosszabbat. Gyorsan föl is állítottam a sátrat a havon, amíg Imi terepszemlét tartott. Egy óra körül indultunk el a Zerge-nyereg felé (Capre 2315 m) a kék háromszög jelzésen. A tó partján kitett útjelző tábla 30 percre írta a nyeret. Ezen mosolyogtunk egyet (én két órára saccoltam). Az út már az elején is nagyon meredek volt, de később még meredekebbé vált. A hó igen fagyott volt, így alig tudtunk bele lépéseket rúgni. Nem sokat beszélünk fölfelé, és igen jó tempóban egy óra alatt föl is értünk a nyeregbe. Gyorsan megnéztem a térképet, hogy hogyan tudnánk más úton lemenni a hegyről, mert ha ugyanitt kell visszamenni, az eléggé nagy baj lenne. Fölért az Imi is és megbeszéltünk, hogy ez a följövetel eléggé para volt hágóvas nélkül. Gyakorlatilag egy kicsúzás is végzetes lett volna. Szerencsére találtam menekülő utat, amit még derékig érő hó esetén is szívesebben választottam volna. Meg is beszéltek a nyeregben, hogy ide holnap biztos nem jövünk föl még egyszer, mert nem akarjuk magunk ellen kihívni a sorsot, így elindultunk a Butenau felé vezető gerincen. Itt 2455 méteres magasságig jutottunk, ahol megálltunk gyönyörködni a csodálatos panorámában. Innét már látszott a Butenau (2507 m) csúcsa. Elérhető közelségben volt, sőt mászhatónak találtam még hágóvas nélkül is (a napsütötte oldal nem volt lefagyva), de az időbe már nem fért bele, így elindultunk lefelé a Zerge-tóhoz (Capra 2249 m), majd tovább kommandóztunk a műútig. Itt helyenként igen mély volt a hó. Az alagúthoz érve ért a meglepetés, hogy már bezárták, de szerencsére egy gyalogos ajtó még nyitva volt rajta. Volt nálunk fejlámpa, így láttunk is bent valamit. A kocsinhoz visszaérve főzőskéztünk egyet, majd fölkészültünk az éjszakára, ami nagyon hidegnek ígérkezett. Kérdeztem is az Imi, hogy melyik nő fog neki ilyen fagyban a havon levest főzni. Így értélkelte is a főzőtudományomat.

Bilea-vízesés

Bilea-tó

Útban a Zerge nyeregbe.

Valahol a Butenau felé vezető gerincen 2455 m-en. Hátterben a Negoj.

Zerge-tó.

Butenau (2507 m)

Bilea-tó

Ezért nem járható az út
kocsival.

Ismét a mély
hóval küzdünk.

8. nap (szombat)

Hajnali háromig bírtuk. Utána úgy döntöttünk, hogy inkább összepakolunk és elindulunk, mert itt már úgyse tudunk mit csinálni komolyabb felszerelés nélkül. Kb. -12 fok volt kint. A sátrat össze se tudtam rendesen csomagolni, mert tiszta jég volt mindenhol. Kolozsvár felé indultunk. Útközben még megálltunk aludni egy jó órára, mert hullá voltam. (Nem igazán aludtam túl sokat a hideg miatt.) Kolozsváron körbenéztünk (Mátyás szobor, stb.), majd tovább indultunk a Berettyó forrása felé. Innét pedig már csak egyszerűen hazajöttünk.

Résztevők: Jankuly Imre, Makács Gábor

Kutatási jelentés

Tisztelt Juhász úr!

A Rózsadombi Kinizsi, Acheron Barlangkutató Szakosztálya 2/2003. számú Mátyáshegyi barlangra vonatkozó kutatási engedély értelmében feltáró kutatásokat végeztünk a barlang **Tróntermi ágában**. Sajnos a jelenlegi térképek nem tüntetik fel a Tróntermi ágot, így elég nehéz kapcsolódási pontot meghatározni. De lényegében a Trónterem alatti, a főhasadékkal párhuzamos de lejjebbi, eddig kizárt hasadékba sikerült bejutni. Megközelítése elég körülményes, két szükületet is le kell küzdeni, mire bejut az ember.

A hasadék hossza kb. 5 méter, magassága 6-7 méter. Szélessége egyes helyeken eléri az 1 métert, de a jellemző szélesség 50-60 cm.

A hasadék alja szilárdan beállt omladék, agyaggal kitöltve. Légrés, továbbjutási lehetőség nem látszik.

A kőzet eocén mészkő, tele könnyen kipergő részekkel.

A hatályos kutatási engedélyhez kapcsolódó kőzet mintavételi engedély értelmében az omladékból vettünk agyag és kőzet mintákat. Ennek kiértékelése folyamatban van, arról éves jelentésünkben tudunk beszámolni.

Budapest, 2005.08.15.

Tisztelettel

Szin András
Szakosztály vezető helyettes

